

ערר לפי תקנה 19 לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981

החלטה 24-14

בפני:

השופט (בדימוס) אמנון סטרשנוב

בעניין שבין:

העוררת

האחות אשתי ראניה
ע"י ב"כ - עו"ד בדראן סלאמה

לבין

המשיב

מנכ"ל משרד הבריאות
ע"י ב"כ - עו"ד איל חקו

ה ח ל ט ה

העובדות

1. האחות אשתי ראניה (להלן – האחות או העוררת), היא אחות מוסמכת, אשר בתקופה הרלוונטית לאמור בכתב הקובלנה שימשה כאחות מעשית בבית האבות "פנינת שלושת האבות" (להלן – בית האבות).
2. בתאריך 15.5.12, הגישה התובעת הראשית במשרד הבריאות, עו"ד שרה שר-לב, קובלנה נגד האחות העוררת, על כך שביום 13.1.2012 ירקה על מר [REDACTED] דייר בבית האבות (להלן – הדייר), בעת שהתנהל ביניהם ויכוח על רקע סירובו של הדייר לעבור לחדר אחר. במעשיה המפורטים לעיל גילתה הנקבלת התנהגות שאינה הולמת את מקצוע הסיעוד כאמור בתקנה 15(1) לתקנות בריאות העם (צוות סיעודי במרפאות), התשמ"א-1981 (להלן – התקנות).

דו"ח ועדת המשמעת

3. העוררת כפרה בדיון בוועדת המשמעת במיוחס לה בכתב הקובלנה, והכחישה כי ירקה על הדייר. לטענתה, התנגד הדייר להעברתו לחדר אחר (עקב רטיבות ונזילת גשמים לחדרו), ואף קילל את אמא שלה. בתגובה לכך אמרה לו העוררת "טפו עליך", שהיא קללה בערבית, ועזבה את החדר, אולם היא לא ירקה עליו.

4. ועדת המשמעת – בהרכב ד"ר יפה אהרון – יו"ר, גב' שרה אפרתי ועו"ד יגאל חיות – חברים, שמעה את עדויותיהם של הדייר, העוררת ועדים נוספים, ובסופו של יום החליטה להרשיע את העוררת במיוחס לה בכתב הקובלנה. הוועדה נתנה אמון מלא בעדותו של הדייר, אשר ציין כי נאלץ לגב במטפחת את היריקה בפניו. עדות הדייר נתמכה תמיכה של ממש בעדויותיהן של שתי אחיות, בפניהן הודתה העוררת לאחר האירוע כי ירקה על הדייר. בעדותה מסרה מנהלת בית האבות, הגב' ברכה אסקיו, כי העוררת הודתה בפניה במעשה היריקה, ואף אמרה כי אינה מתחרטת על מעשיה.

5. בחוות דעתה למנכ"ל משרד הבריאות לענין העונש שיש להטיל על העוררת, ציינה הוועדה בזו הלשון:

"התנהגותה של הנקבלת הייתה בוטה, בזויה ובלתי הולמת כל אדם ככלל, ושל אחות האמונה על סיעוד, חמלה ואנושיות המתחייבים ממקצוע זה – בפרט... בהתנהגותה כאמור פגעה (הנקבלת) בשמו הטוב, ברמתו ובכבודו של מקצוע האחות ובאמון הציבור בו".

הוועדה שקלה לקולה את העובדה שהתנהגותה של העוררת באה כתגובה "להתנהגות לא ראוייה של המטופל אשר קילל את אמא של הנקבלת בקללות בוטות ומעליבות שפגעו ברגשותיה". עוד התחשבה הוועדה בכך שהיא עובדת כבר שמונה שנים במקצוע ומשמשת כאחות אחראית משמרת, וכן את חלופ הזמן (כשנתיים וחצי) מאז האירוע, שקרה בראשית דרכה המקצועית.

לאחר ששקלה את מכלול נסיבות המקרה – הן לחומרה והן לקולה – המליצה הוועדה בפני מנכ"ל משרד הבריאות על התליית רישיונה של העוררת למשך שלושה שבועות.

החלטת המשיב

6. המלצת הוועדה הועברה למנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' ארנון אפק (להלן – המנכ"ל או המשיב), לצורך החלטתו לפי תקנה 16 לתקנות. בהחלטתו מיום 26.10.14, קבע המנכ"ל כי:

"התנהגותה של הנקבלת הינה התנהגות אלימה, קשה, משפילה ויש לגנותה בחריפות ולתת לכך ביטוי באמצעי המשמעת שיש להטיל עליה...".

לדעת המנכ"ל, העובדה שהנקבלת לא הביעה חרטה על התנהגותה, מעידה על "חוסר הבנה לפסול שבמעשה". עוד סבור המנכ"ל, כי "איך לייחס משקל למניעים שהובילו להתנהגות זו או שתרמו להתרחשותה".

7. המנכ"ל הגיע למסקנה, שהמלצתה של ועדת המשמעת הנכבדה "אינה מבטאת כראוי את חומרת התנהגותה המשפילה והבלתי הולמת של הנקבלת בנסיבות המחמירות" של המקרה, ועל כן החליט להעמיד את תקופת התליית הרשיון של העוררת על ששה (6) חדשים.

הערר

8. ב"כ העוררת, עו"ד בדראן סלאמה, הגיש ערר על החלטת המנכ"ל – הן לגבי ההרשעה והן על חומרת העונש. בנימוקי הערר שהגיש ב"כ העורר, הוא טוען כי לא היו בפני הוועדה די ראיות להרשעתה של העוררת במעשה היריקה בפרצופו של הדייר, במיוחד נוכח העובדה שהתביעה לא הביאה לעדות שני עדים שהיו נוכחים באירוע. אשר לענש שנגזר על העוררת – טוען עו"ד סלאמה כי העונש הינו חמור בצורה קיצונית, איננו עומד בפרופורציה לחומרת המעשה, והמנכ"ל אף החמיר בענש מעבר להמלצת הוועדה. הגם שבסמכות המנכ"ל לדחות את המלצת הוועדה, לא היה מקום לעשות כן בנסיבות המקרה הנדון, שכן "החלטת המנכ"ל החמירה שמונה מידות בעונש שוועדת המשמעת המליצה עליו".

9. ב"כ העוררת מפנה בערר להחלטות קודמות שניתנו במקרים שונים, ומבקש עוד להתחשב בנסיבותיה האישיות של העוררת, אשר פוטרה ממקום עבודתה בעקבות המקרה, התקשתה למצוא עבודה חדשה, ומצבה הכלכלי אינו שפיר ומוטלים עליה חובות כספיים כבדים.

אשר על כן מבקש ב"כ העורר לבטל את ההרשעה בדיון ולחלופין, להקל בעונשה של העוררת ולהשיב את עונש ההתלייה של שלושה שבועות עליו המליצה הוועדה, למקומו.

10. ב"כ המשיב, עו"ד א' חקו, מבקש לדחות את הערר ולאשר את החלטת המנכ"ל. לטענתו, החלטת המנכ"ל הינה "החלטה סבירה וראויה, ועולה בקנה אחד עם מטרות הדיון המשמעתי של ענישה, הכוונת התנהגות אנשי צוותי רפואה, והגדלת אמון הציבור במקצועות הרפואה בישראל". לטענת ב"כ המשיב, המנכ"ל היה מוסמך ורשאי לדחות את המלצת הוועדה, וב"כ העוררת לא הראה כי מדובר בהחלטה אשר מהווה סטייה משיקול הדעת הראוי. אשר על כן, מבקש ב"כ המשיב להותיר את ההרשעה והענש על כנם.

דיון והחלטה

11. לא מצאתי יסוד לערר שהוגש על הרשעתה של העוררת בהתנהגות בלתי הולמת, בעקבות היריקה בפניו של הדייר. מעשה העבירה הוכח מעל ומעבר לכול ספק סביר, ומבוסס כדבעי על עדויות הדייר עצמו, וכן מנהלת בית האבות ואחות נוספת, בפניהן הודתה העוררת ביריקה, ואף אמרה "שהגיע לוו".

12. עם זאת, נראה לי כי יש מקום להקלה מסויימת בתקופת ההתלייה שהוטלה על-ידי המנכ"ל בהחלטתו, עת דחה את המלצת הוועדה להסתפק בהתליית רישיון למשך שלושה שבועות. אין צורך לשוב ולהכביר מלים קשות על חומרת התנהגותה הפוגעת והמשפילה של העוררת, כפי שצוין, בצדק הן ע"י הוועדה והן ע"י המשיב. אכן, ראוי היה להטיל על העוררת עונש של התליית רישיון לתקופה הולמת, שיהיה בה כדי להרתיע הן אותה והן עבריינים בכוח מסוגה.

13. עם זאת, סבורני כי הטלת תקופת התלייה לתקופה כה ממושכת של שישה חדשים, במיוחד לאור המלצת הוועדה להסתפק בשלושה שבועות התלייה בלבד – שמשמעותה החמרה של פי שמונה בעונש המומלץ – איננה מוצדקת ואיננה מידתית, בנסיבות המקרה, והיא אף חורגת מרמת הענישה בעבירות שכאלה במקרים דומים.

כאן המקום לציין כי הן ב"כ העוררת והן ב"כ המשיב, הירכו לצטט רמת ענישה בהחלטות קודמות, שכלל אינו עוסקות בעבירות האלימות בה עסקינו. מה עניין ומה הקשר בין הרשעה בעבירות של זיוף מסמך או ביצוע לידת בית בניגוד להוראות משרד הבריאות – לבין עבירות האלימות דנן???

14. גם אם צדק המשיב, עקרונית בקביעתו כי המלצת הוועדה "אינה מבטאת כראוי את חומרת התנהגותה המשפילה והבלתי הולמת של הנקבלת", ולכך אני מסכים – עדיין היה מקום לתת משקל כלשהו לנסיבות המקלות, כמו גם האישיות, של העוררת במקרה זה. חוששני, כי לנסיבות מקילות אלה לא ניתן המשקל הראוי בהחלטת המשיב, אם בכלל.

אין חולק, כי להתנהגותה הקשה והאלימה של העוררת קדמה פרובוקציה רבת מצד הדייר, שעה שהוא סירב להוראתה לעבור לחדר אחר ואף "קילל את אימה בקללות בוטות ומעליבות אשר פגעו ברגשותיה", כקביעת הוועדה. אין חולק שהעוררת לא ניגשה לדייר תמים וירקה עליו כך סתם, להנאתה, שאז היה מצבה חמור פי כמה.

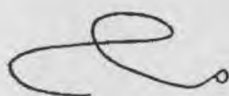
חוששני, כי הקינטור מצד הדייר לא נלקח בחשבון די צורך בשיקולי הענישה כנסיבה מקילה, כאשר יש בהחלט מקום לייחס משקל לארועים ולמניעים שקדמו להתפרצותה של העוררת. סבורני כי לא ניתן להתייחס אל היריקה בפרצופו של הדייר – מעשה חמור ופוגעני, כשלעצמו – כאל התעללות לשמה, אלא יותר כאל אובדן רגעי של שליטה עצמית, כתוצאה ישירה מהתנהגותו הפרועה של הדייר. בכך עדיין אין להצדיק את המעשה, כמובן – אך יש בכך בהחלט שיקול להקלה בעונש.

עוד יש להתחשב בכך, שמיד לאחר המקרה פוטרה העוררת מבית החולים, עברה הנקי, חלוף הזמן מאז האירוע, וכן במצבה הכלכלי הקשה ובעובדה שמצאה מקום עבודה חדש, כאשר התליית רישיונה לתקופה ארוכה תיקטע את שיקומה.

15. סוף דבר – הערר על החלטת המנכ"ל, ככול שהיא נוגעת להרשעתו של העורר במיוחס לו בכתב הקובלנה – נדחה בזאת. הערר לגבי חומרת העונש – מתקבל בחלקו, והנני מורה כי רישיונה של העוררת, האחות אשתיי ראניה, יותלה לתקופה של חדשיים (2), שתחילתם ביום 15.2.2015.

ניתן היום, 29.12.14, ז' טבת התשע"ה.

יש להפיץ ההחלטה, כמקובל.

אמנון סטרשטייב, שופט (בדימוס)